

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter for virksomheder inden for håndværket og den mindre industri, handelen, vognmandserhvervet og andre serviceerhverv.

(Lovforslag nr. 257. Fremsat 20/5 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lysholt Hansen (S):

Siden 1966 har vi jo haft garantiordninger for finansieringsinstitutter vedrørende detailhandelen inden for en ramme på 30 mill. kr. Man kan vist roligt sige, at de erfaringer, man har draget ved detailhandelens finansieringsinstitutter, har været yderst gode og har animeret til, at man gik videre ad denne vej. Derfor var det jo også sådan, at under septemberforhandlingerne opnåedes der enighed om, at man skulle prøve at se, hvordan man kunne inddrage andre erhvervsgrene.

Nu ligger her så dette forslag, efter hvilket der kan laves tilsvarende finansieringsinstitutter med statsgaranti for håndværk, for mindre industri, for handel, for vognmandserhverv og for andre serviceerhverv. Formålskredsen, hvortil disse garantier kan gives af institutterne, omfatter etablering af virksomheder, sammenlægning af virksomheder, overdragelse, ombygning og modernisering af virksomheder og endelig inødegåelse af tab på løbende engagementer.

Jeg vil gerne sige, at for mig er det her en god lovgivning, fordi den helt klart hviler på et solidaritetsprincip, et solidaritetsprincip mellem en række landsomfattende sammenslutninger inden for forskellige brancher, der er villige til selv at skyde en risikovillig kapital ind. En kapital, som her skal være mindst 200.000 kr.; den var i den gamle ordning 500.000 kr.

Jeg er af den opfattelse, at det er en fornuftig ordning, man her etablerer. Der bliver ikke noget, hvis man ikke selv er villig til at skyde ind, og man må sige, at den egenkapital, man selv indskyder, det er den, der i ulykkeligste tilfælde først går tabt. Det vil sige, at staten først kommer ind med sin garanti, hvis egenkapitalen tabes.

Jeg må derfor have den opfattelse, at vi her har lavet et forslag, der i virkeligheden bygger i helt decideret grad på princippet om hjælp til selvhjælp, på princippet om

solidaritet og på princippet om, at nogle skal tage et initiativ, hvis der overhovedet skal blive behov for loven. Jeg må derfor anse det for et forslag, som helt igennem er fornuftigt og rigtigt, og jeg håber, det vil få en nem gang igennem folketinget.

Jeg ville gerne, om vi måske så på, om de 200.000 kr., som man går ned til her, er det rigtige beløb, og det var måske også værd lige at få nogle eksempler på, hvordan loven havde virket, hvilke modtagere af lån og ydelser der har været inden for detailhandelen indtil nu, for at vi kan se, hvorledes det eventuelt vil komme til at virke.

Jeg vil gerne have lov at pege på en speciel ting, som jeg lægger megen vægt på. Jeg har før rejst spørgsmålet her i tinget. Det drejer sig om den mulighed, der nu åbnes for også at sikre likvid kapital til opbygning af varelagre og til almindelige driftskreditter, sådan som det er nævnt i lovforslagets § 1. Jeg tror, det er meget væsentligt, at også det drages med, fordi det er min opfattelse, at en række ikke mindst af disse mindre virksomheder nok har kunnet klare investeringer i fornødent omfang til at drive deres virksomhed, men at det ofte derefter har knebet for dem, både at skaffe driftskapital og også at skaffe fornøden kapital til lageropbygningen. Jeg tror, det er fornuftigt og rigtigt, at det her er med.

Det afgørende for mig er, at her er der ikke noget, der pådattes nogen organisation, her skal de selv vise et initiativ, og viser de dette initiativ, ønsker de at indgå i denne selvrisiko, ja, så er staten også klar til om fornødent at tage sin del af det økonomiske ansvar. Jeg anbefaler forslaget.

Jens Peter Jensen (V):

Det lovforslag, der her foreligger, er, hvad jeg vil betragte som en god frugt af septemberforliget. Jeg kunne godt have ønsket, at det havde været fremsat lidt tidligere, så der havde været bedre tid til behandling, men jeg har gjort den iagttagelse, at de hurtige og bekvemme ting, der var i septemberforliget, de gik ret let og smertefrit igennem dette ting, hvorimod det, der har den mere langsigtede virkning, har haft en mere trang skæbne. Jeg ville altså gerne, at vi havde haft et hurtigere forløb af denne specielle sag.

Det, der er det væsentlige i denne sag, er,

[Jens Peter Jensen.]

at man forsøger på at hjælpe en række erhverv til en bedre finansiel mulighed for at udvikle sig effektivt. Forord bryder jo ingen trætte. Man kunne jo forestille sig, at der er nogle, der vil komme op og sige, at her foræres der noget til nogle specielle grupper i samfundet. Sådan er det ikke. Det, det drejer sig om, er, at hovedparten af de erhverv, der drages ind i denne lovgivning her, det er erhverv, som vi kalder serviceerhverv, men som samtidig er erhverv, der repræsenterer omkostningsniveauet her i landet, repræsenterer den ofte store margin, der er imellem producentprisen og forbrugerprisen. Der er nogle, der tror, at hele dette svælg drejer sig om avance, men det drejer sig om omkostninger i disse erhverv. Herunder betyder finansieringsmulighederne en væsentlig del. Der er den nydannelse i det, som jeg lægger vægt på, at man kan bruge finansieringsinstitutter til at være med til at fremme et generationsskifte inden for disse erhverv. Generationsskiftet er et problem, som kendes andre steder end i landbruget, hvor vi oftest hører om det.

Jeg lægger også vægt på, at man er indstillet på at nedsætte den egenkapital, der skal være i finansieringsinstitutter, for at man derigennem kan inspirere til, at man danner disse institutter.

Jeg har en enkelt bemærkning til den højtærede handelsminister. Der står i ministerens forslag, at der kun kan ydes garantier over for institutter, som er oprettet af landsomfattende sammenslutninger. Jeg forstår godt, hvad hensigten er, men det er jo en kendsgerning, at store dele af erhvervslivet på disse områder har en splittet organisationsform og har mange uorganiserede virksomheder, og det kan måske nedsætte incitamentet til, at man laver finansieringsinstitutter. Jeg beder derfor om, at ministeren vil være med til en drøftelse af netop dette problem, uden at dette skal føre til en unødigt forsinkelse af lovforslagets gennemførelse.

Nauerby (FP):

Det var vel, hvad vi kunne vente os, at også de i dette lovforslag omhandlede brancher beder om statsgaranti fra finansieringsinstituttet. Det er jo snart sagt alle brancher, der har fået sådanne ordninger. Lovgiv-

ningsmagten har i de sidste mange år pålagt erhvervene og ikke mindst serviceerhvervene større og større byrder og begrænset deres indtjeningsmuligheder mere og mere.

I den bukset af brancher, der her ifølge dette lovforslag ønsker garantiordninger, er bl. a. vognmandserhvervet, der må finde sig i en meget hård konkurrence fra DSB, en meget ulige konkurrence, hvor DSB får sit underskud dækket over skatteydernes midler og vognmandserhvervet bliver begrænset af en vejtransportlov, der på mange områder begrænser erhvervets frie udfoldelse.

Det er kun et par eksempler på de mange urimelige byrder, der bliver lagt på dansk erhvervsliv, de byrder, som vi fra fremskridtspartiet er kommet herind for at prøve at fjerne mest muligt. Vi er af den opfattelse, at det er bedre at fjerne restriktioner og byrder og dermed nedsætte omkostningerne for erhvervene end at komme med sådanne statsgaranterede finansieringsmuligheder, som ifølge handelsministerens bemærkninger til lovforslaget ikke for den ordning, der gælder for detailhandelen, har kostet staten noget tab. Det vil sige, at det jo lige så godt kunne ordnes af de enkelte brancheorganisationer, dersom de ønsker sådanne finansieringsinstitutter lavet som kollektive garantiordninger uden statens indblanding, men det er min opfattelse, at banker og sparekasser hidtil har klaret lånebehovet med det sikkerhedskrav, de har ønsket, og at de også fremover vil kunne klare disse opgaver.

Var handelsministeren efter de forhandlinger, ministeren har ført med de respektive brancheforeninger, kommet med et lovforslag, der havde lettet erhvervene for nogle af alle de mange byrder, der er pålagt dem, så havde fremskridtspartiet meget gerne støttet et sådant forslag. Fremskridtspartiet kan derimod ikke støtte dette lovforslag, der er med til at skabe yderligere bureaukratisering og indblanding i de private erhverv fra statens side.

Ingomar Petersen (RV):

Det er jo ikke noget nyt at høre fra denne talerstol, at fremskridtspartiet ikke vil støtte en erhvervsvenlig lovgivning i dette land. Jeg synes man gang på gang ser, hvor erhvervsfjendtligt dette parti egentlig op-

[Ingomar Petersen.]

fører sig. Når man tænker på, hvad man har lavet her — også med modstand fra fremskridtspartiet. Jeg tænker på støtteordningerne i sin tid til håndværket. I dag er det klart dokumenteret, hvilken succes det var, hvordan man virkelig kom i gang og fik sat sving i hjulene. Her har vi en lovgivning, som også fremover vil blive en succes.

Det lovforslag, der ligger, hilser vi med tilfredshed fra det radikale venstre. Det er fuldt i overensstemmelse med de ønsker og tanker, som vi fra radikal side har haft. Vi har ønsket, at den hidtidige lov kunne blive ændret med en række udvidelser, således at den også kom til at omfatte engroshandelen, håndværket, den mindre industri, vognmandserhvervet samt andre serviceerhverv.

Med hensyn til spørgsmålet om de enkelte institutters egenkapital synes jeg nok, det er noget, vi lige skal drøfte lidt nærmere i udvalget.

Jeg finder det gavnligt, at man nu har mulighed for også at opnå en garanti i forbindelse med overdragelse af virksomheder, således at man virkelig har mulighed for at præge udviklingen inden for butiksstrukturen. Vi har mulighed for virkelig at undgå nedlæggelse af mange nærbutikker. Det synes jeg der er noget virkelig positivt ved. Men jeg tror også, man skal være klar over, når vi nu behandler dette som en erhvervslovgivning, at vore gode tanker og intentioner kan blive modarbejdet af vor planlægningslovgivning. Jeg tænker her specielt på den efter min mening overdimensionerede etablering af storcentre i detailhandelen, som man ad den vej har fået etableret. Jeg tror nok, man også skal se en lille smule på planlægningslovene her. Det, det drejer sig om, er jo at få en butiksstruktur, som kan virke tilfredsstillende også set fra forbrugernes synspunkter.

Nu er jeg klar over, at EF-Kommissionen ikke har udtalt sig endnu, men mon man ikke har haft nogle bekymringer med 1966-loven, da den i 1973 blev forelagt for Kommissionen? Det undrer mig egentlig, at man ikke kan få et svar fra Kommissionen i så vigtig en sag. Det undrer mig egentlig, at ministeren ikke har fået et svar, inden lovforslaget blev fremsat.

Jeg mener, dette lovforslag er så vigtigt for den mindre handel og industri, for servi-

ceerhvervene i dette land, at det haster med at få gennemført det. Jeg stiller mig noget tvivlende over for, at det kan nå at blive gennemført i denne samling med den meget sene fremsættelse. Fra radikal side vil jeg sige, at vi var villige til, selv om vi har meget her til slut på samlingen, at tage arbejdstøjet på også i denne sag og forsøge på at få sagen færdigbehandlet, så den kunne vedtages, inden vi tager hjem på ferie. Men kan det ikke lade sig gøre, vil jeg godt spørge ministeren, om det er ministerens tanke at få forslaget færdigbehandlet her i løbet af sommeren, således at det kan vedtages i september-samlingen. Vi mener fra radikal side, at det her er noget, der er nødvendigt. Det er noget, der haster, og jo før vi får dette for det mindre erhvervsliv nødvendige lovforslag vedtaget, des bedre.

Det radikale venstre vil gå ind i et hurtigt udvalgsarbejde i en positiv ånd.

Ole Olsen (SF):

Dette er jo et barn af det efter min opfattelse noget uskønne septemberforlig, og som sådan skulle jeg måske nok sige, at jeg syntes, det var et enormt dårligt forslag. Nu hørte jeg fremskridtspartiet i mellemtiden, og det var lige ved at få mig til at svinge fuldstændig rundt og sige, det var et vældig godt forslag. Nu skal jeg prøve at finde balancen. Det er jo altid det klogeste.

Jeg vil da godt sige, uden at jeg skal bruge ret mange minutters taletid, at dette er et forslag, som vi i hvert tilfælde meget gerne vil kigge på i udvalget, og selv om vi ikke var med i septemberforliget, har vi da viljen til at give den bistand, som der her er tale om, som i virkeligheden er en hjælp til selvhjælp til det mindre erhvervsliv.

Jeg vil nødig tage modet fra det radikale venstre — det kan jeg nok heller ikke — som gerne vil have det færdigt, inden vi bliver sendt hjem, men jeg vil nu godt have lov til at kigge nogenlunde grundigt på det i udvalget, og det er ikke for at forsinke det, men jeg synes nok, der er nogle reelle problemer, som vi skal se grundigt på. Vi er dog udvalgsberettigede, selv om jeg godt er klar over, at nogle partier på forhånd har besluttet, at det skal gennemføres.

Man siger udtrykkeligt, at den forrige ordning utvivlsomt har medvirket til den rationalisering af detailhandelen, der har

[Ole Olsen.]

fundet sted. Jeg har meget svært ved ikke at synes, at den rationalisering, vi har lavet i detailhandelen, er gået for langt. Jeg tror i og for sig, vi er kommet for langt i rationaliseringen i købmandshandelen. Selvfølgelig er jeg da opmærksom på, at man har nedbragt avancerne i købmandshandelen ganske væsentligt. Jeg er somme tider imponeret over, hvor lave avancer vore købmænd egentlig har, i hvert tilfælde på en række varer, kolonialvarer osv. Men det er jo sket ved, at omkostningerne er væltet over på kunderne i stor stil, det er sket ved, at det er meget vanskeligt for folk, der ikke har biler, at komme til at købe ind. Jeg mener som sagt, at her er vi gået for langt.

Jeg kan godt have svært ved at se, hvordan vi kan komme til at gå for langt andre steder. Men jeg vil godt have det undersøgt meget grundigt. Jeg er da godt klar over, at inden for sådan noget som håndværk og den mindre industri har man ikke den samme problematik som inden for detailhandelen. Men denne vidtgående rationalisering vil jeg godt have vi er på vagt over for. Nu siger man noget pænt om nærbutikker i lovforslaget. Jeg vil da godt i udvalget have undersøgt, om det nu også bliver til gavn for nærbutikkerne og ikke i virkeligheden til skade for nærbutikkerne.

Der står i § 1, at investeringerne specielt skal have sigte på at forøge effektiviteten, og det lyder da smukt og godt med at forøge effektiviteten, men jeg vil godt have kigget lidt nærmere på og have svar fra ministeren på, hvad det drejer sig om. Vi befinder os også i en arbejdsløshedssituation, og hvis denne lov skal være medvirkende til at fremkalde forøget arbejdsløshed i dette land, at få nedlagt jobs, ja, så er jeg næsten nødsaget til at sige, at så må vi nok tage et meget kraftigt forbehold. Hvis handelsministeren ikke her eller under udvalgsarbejdet kan afkræfte min frygt i den retning, så vil jeg sådan set være bange for, det vil være så afgørende for os, at vi kan risikere at gå hen og stemme imod et lovforslag, som vi i øvrigt, set fra mange andre synspunkter, ser på med stor sympati.

Rent teknisk vil jeg også godt kigge på sådan noget som, om denne 200.000 kroners grænse nu er en tilpas grænse. Jeg ved ikke, hvem der har fundet på beløbet; umiddel-

bart forekommer det mig, at det er en meget lav garantikapital at gå ned til. Men det er noget, vi kan se på.

Jeg kan altså tilsige en, skal vi kalde det nogenlunde velvillig behandling i udvalget.

Burgdorf (KF):

Da mit partis ordfører i denne sag ikke kan være til stede, har jeg lovet at sige noget på partiets vegne. Jeg må udtrykke min forundring over, at forligspartierne er så vældig begejstrede for dette lovforslag. Det er efter min opfattelse ikke noget, de lige har fundet på nu, det er en udbygning af en tidligere lov. Men lad det være. Jeg kan altså ikke dele begejstringen for dette. Nu kan det godt være, jeg får skyld for at være erhvervsfjendtlig, men det modsatte er tilfældet. Vi mener, at erhvervslivet bør hjælpes og bør hjælpes på en helt anden måde end ved det lapperi, man forsøger her. Man må, som også fremskridtsmanden sagde det, sætte omkostningerne ned, hjælpe erhvervene med at få omkostningerne ned; det er den vej, man skal, og ikke den anden vej.

Det er udmærket, at man kan få lån til etablering, men hvad hjælper det, når omkostningerne er så store, at man må gå fra virksomheden senere. Jeg mener for øvrigt også, at i dag ligger de naturlige pengeinstitutter inde med så mange penge, at der er mulighed for at klare lånene ad den vej. Man råber jo op om, at vi har sparet alt for meget op, og der er ingen, der ønsker at låne.

Jeg skal bare konstatere, at vi kan ikke medvirke til dette lovforslag.

Fuglsang (DKP):

Jeg er også i den situation, at jeg erstatter mit partis ordfører, og så langt kan jeg være enig med den foregående ordfører, at jeg ikke just føler trang til at råbe hurra for lovforslaget. Men på den anden side, så kan jeg godt se, at der er et behov for en vis form for støtte, sådan som forslaget også omtaler, til en hel række virksomheder. I så henseende behøver man jo ikke at læse ret meget i aviserne eller færdes så forfærdelig meget på vore gader og stræder, uden at man næsten for hvert skridt ser understreget behovet for en eller anden form for

[Fuglsang.]

støtte til en række virksomheder: ophørsudsalg, lukning, konkurser osv., osv. Jeg er også klar over de beskæftigelsesmæssige og menneskelige virkninger, hele denne udvikling har.

Så kan spørgsmålet selvfølgelig være, som det også er rejst af forskellige talere, om dette forslag med sine finansieringsgarantier også er den rigtige måde, og i hvert tilfælde kan der være grund til at tvivle på, om det er tilfældet på længere sigt. Der er med rette talt om, at skal man virkelig lave noget, som hjælper på længere sigt, så må man bl. a. se på omkostningerne. Nu ved jeg nok, at en hel del af ordførerne her altid først og fremmest tænker på lønninger og den slags, men jeg er nu ikke sikker på, at det netop her er det afgørende. Der er helt andre omkostninger, som rammer store dele af vores erhvervsliv. Jeg vil nævne hele renteniveauet, for manges vedkommende lejenniveauet, hele den omstændighed, at vores kreditmidler er i hænderne på og administreres netop, som det siges, af banker og sparekasser. Skal man hjælpe på længere sigt, så tror jeg nok, det er disse områder, man skal ind på, men på kortere sigt, så kan der her være noget, som vi er villige til — skal jeg sige som SFs ordfører — at se på nogenlunde velvilligt.

Abel (CD):

Hr. Jens Peter Jensen kaldte dette for en god frugt af septemberforliget. Centrumdemokraterne kan tilslutte sig både denne bemærkning og også lovforslaget.

Centrumdemokraterne er i øvrigt af den opfattelse, at folketinget bør beskæftige sig meget mere med de små og mellemstore virksomheder. En helt kontant grund hertil er naturligvis, at dansk erhvervsliv i meget høj grad er præget af de mindre virksomheder, både i antal virksomheder og især i antal beskæftigede. Vi finder derfor, at der er flere grunde til at arbejde for, at samfundsudviklingen også fremover giver mulighed for, at et stort antal mindre virksomheder indgår i en fælles struktur med de større erhvervsvirksomheder i Danmark. Denne struktur må nødvendigvis være præget af gensidig afhængighed og karakteriseret ved gensidige fordele ved samarbejdet.

Mange faktorer i den nuværende hastige

samfundsudvikling arbejder imidlertid imod de små virksomheders beståen, og et vigtigt problem er her finansieringen. Der er et stadigt voksende behov for flere risikobetonede og større investeringer, og vi ser derfor frem til, at det foreliggende forslag kan afhjælpe nogle af disse problemer.

Centrumdemokraterne er tilfredse med udvidelsen af kredsen af erhvervsgrupper, som kan drage nytte af disse garantier til finansieringsinstitutterne, og dermed den udvidede garantiramme, og vi kan medvirke til en hurtig behandling af dette klart erhvervsvenlige forslag.

Wilhelm (VS):

Det er som sagt et barn af septemberforliget og udtryk for den særegne form for solidaritet — jeg tror, det var det udtryk, hr. Lysholt Hansen brugte hele tiden — den meget specielle form for solidaritet, som septemberforliget i det hele taget var et udtryk for.

Det vil næppe undre handelsministeren, at VS er til det yderste skeptisk over for et forslag som dette her. Men det føjer sig jo smukt til rækken af ting, der er blevet behandlet sidste år. Vi fik i øvrigt en oversigt over, hvad man har lavet af den slags ting inden for de senere år. Jeg kan nævne i flæng hele egnsudviklingen, garantien til industrier, lån til bygning af mindre fragtskibe, garantier for bygning af mindre fragtskibe, finansieringsinstitutter for detailhandelen, tilskud og støtte til overgang til selvbetjening inden for visse handelsvirksomheder, lån til håndværk og mindre industri, garantier til håndværk og mindre industri, bistandsfonden for erhvervsfinansiering, finansieringsinstitut for industri og håndværk, eksportfinansieringsfonden, skibskreditfonden til skibsfinansiering, eksportkredit, eksportfremme og produktivitetsfremme, alt sammen fra Danmarks erhvervsfond, konsulentbistand og teknologibistand fra Teknologisk service, udviklingsfonden, det ret nye hotelfinansieringsinstitut, tilskud til Turistrådet osv. Der er snart ikke den branche, som ikke på en eller anden måde skal have lån og garantiordninger og støtte på alle leder og kanter.

Det kan man jo, som hr. Lysholt Hansen, tage som et udtryk for solidaritet. Det gør vi ikke, vi tager det som et udtryk for, hvad

[Wilhelm.]

der er sket især i de sidste 10 år i bestræbelserne for at få et dødsygt økonomisk system til at humpe videre ved hjælp af disse låne- og garantiordninger, hvor det er skatteyderne, der bærer risikoen, i det omfang en sådan er på tale. Det typiske er jo, at så at sige alle de ting, jeg har remset op her — jeg takker igen for dispositionen, som jeg faktisk har fået fra handelsministeriet her for nylig — er etableret inden for de sidste 10 år. Det er altså forholdsvis nye træk ved dette system. Det er vigtigt at bemærke sig her, at det meste af det er etableret i den del af de foregående 10 år, som var den optimistiske del. Den del, hvor mange troede på, at dette system ikke længere løb ind i økonomiske kriser og stor arbejdsløshed, og hvor det derfor, hvis man havde den tro, var god latin at sige: produktivitetsfremme, effektivitetsfremme, selvbetjening, arbejdskraftbesparelse. Det er jo især disse ting, den slags støtteordninger har gået på, og det er, som hr. Ole Olsen sagde, også nævnt som formålet for dette forslag. Det er ikke bare nævnt i bemærkningerne, det er direkte nævnt i § 1 som betingelse for at yde garantierne, at investeringerne skal være af særlig betydning for effektiviteten.

Her burde man jo nok have lidt andre overvejelser i dag, end man havde i perioden op gennem 1960erne og op til 1973-74, hvor man altså blindt troede på, at det i sig selv kunne være et godt formål at søge tekniske investeringer kunstigt favoriseret rent konkurrencemæssigt over for anvendelsen af menneskelig arbejdskraft, for det er jo det, man har gjort med disse ordninger.

Af den grund og af grunde, som jeg tidligere masser af gange har været inde på, hvor jeg mere detaljeret har redegjort for vores holdning til alt dette her, der hedder erhvervsstøtte, vil vi ikke se med nogen større velvilje på dette forslag.

Glensgård (FP):

Hr. Ingomar Petersen sagde, at fremskridtspartiet var et erhvervsfjendtligt parti. Hr. Ingomar Petersen glemmer åbenbart, at der er kun produktionen til at betale i dette land, det vil altså sige, at enhver tilskudsordning skal betales af erhvervslivet selv. Men det skal betales med mere end den

støtte, erhvervslivet får, nemlig også hele administrationsomkostningen.

Derfor er vi tilsyneladende det eneste parti, der ønsker at føre en erhvervsvenlig politik — lige bortset fra, at jeg tror, de konservative i denne sag har talt forkert, men lad det nu være.

Enhver tilskudsordning er en gift for erhvervslivet. Det er for det første konkurrenceforvridende, men dernæst påfører vi erhvervslivet en større udgift, end det nogen sinde får ind i tilskud igen.

Det, handelsministeren har lagt op til her, er en gift for erhvervslivet, fordi erhvervslivet simpelt hen ikke længere kan tåle at få flere byrder, og for hver gang handelsministeren giver et tilskud, så er vi ude i at påføre erhvervslivet en ny byrde. De mennesker, der er ansat i den offentlige sektor, kan jo ikke betale noget. De kan jo ikke yde noget, det er kun produktionen, der kan give noget, og for hver gang handelsministeren giver disse milde gaver, så hæver vi omkostningsniveauet i dette land. Derfor er det helt oplagt, at der for det første ligger en klar erhvervs politik i vores holdning, og at vi for det andet er de eneste, der ikke ønsker at hæve omkostningsniveauet ved hjælp af disse mærkværdige erhvervsfjendtlige lovgivninger, som bl. a. hr. Ingomar Petersen ønsker at køre igennem.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Det er en imponerende debat, vi har kunnet få ud af dette meget stiltfærdige lovforslag; den har bragt os vidt omkring, men jeg skal alligevel forsøge at besvare de stillede spørgsmål så godt, jeg kan.

Jeg er ikke meget uenig med hr. Lysholt Hansen i, at en beløbsramme på 200.000 kr. — det samme er sagt af hr. Ole Olsen — er overordentlig lav. Det har været et ønske fra en række erhvervsorganisationer motiveret i, at de skønnede, at det derved var lettere at få startet en række garantiinstitutter, men jeg er da indforstået med at drøfte dette helt afslappet i udvalget.

Hr. Jens Peter Jensen og senere hr. Ingomar Petersen gjorde nogle enkelte bemærkninger om spørgsmål, som jeg ikke havde haft i sinde at tage op, hvis ikke de selv havde rejst dem. De havde gerne set dette lovforslag lidt tidligere, og hr. Ingomar Pe-

[Handelsministeren.]

tersen havde gerne set et svar fra Kommissionen lidt tidligere. Det havde jeg også, men det tog lidt tid at få tilbagemeldingen, og derfor var det ikke muligt selv med alt tryk sat på fra ministeriets side at komme hurtigere med fremsættelsen, end det er sket. Jeg havde også meget gerne set, at det kunne være sket nogenlunde lige efter, at jeg havde redegjort for denne tankegang første gang. Men, all right, sådan skulle det ikke være. Nu håber jeg, at vi til gengæld giver det en så hurtig behandling, som det er muligt. Jeg synes, man må have lov at sige, at Kommissionen ikke har kunnet behandle dette forslag, før man vidste, hvordan det så ud, og derfor er der ikke noget at sige til, at de endnu ikke har givet en tilbagemelding, men de har lovet at give den overordentlig hurtigt, så jeg tror ikke, det bliver den tilbagemelding, der kommer til at forsinke sagens afslutning.

Jeg er meget enig med hr. Jens Peter Jensen i, at vi nok har det behov for at udvide rammerne til at omfatte generationsskiftet, og jeg drøfter gerne, hvilke sammenslutninger vi taler om, men skal ikke lægge skjul på, at jeg på forhånd er overordentlig nervøs ved, når vi kombinerer de andre faktorer, også at springe begrebet landsomfattende sammenslutninger over. Jeg er lidt bange for, at vi derved kunne komme ind i et administrativt virvar, som vi hidtil har kunnet undgå, og hvor vi er i den glædelige situation, at vi hidtil har kunnet dokumentere, at hr. Glensgårds særprægede teorier om den kolossale administration kan modbevise overordentlig eklatant.

Hr. Nauerby ville ikke støtte, for han kunne ikke lide disse ordninger, men jeg havde lidt svært ved at finde logikken i hans gennemgang af problemerne. Han beskrev, at netop de brancheområder, der her er nævnt, ikke havde det for godt, og derfor ville han ikke være med til at give dem en ordning, de selv mener de har brug for. Han nævnte, at det kunne gøres lige så godt uden staten. Ja, lige bortset fra, at den garanti, der står bag en henvendelse, jo altså bliver nøjagtig dobbelt så stor med statens bistand, og det er det, der er ønsket og meningen med tingene.

Jeg er meget enig med hr. Ingomar Petersen i, at vi skal følge nærbutikudviklingen

og storcenterudviklingen. Det gør vi også, og det har vi også drøftet i erhvervsudvalget. I forbindelse med behandlingen af den nye butikstidslov redegjorde jeg for, at der foregår nogle undersøgelser for øjeblikket bl. a. i Institut for Centerplanlægning, og at resultatet af disse undersøgelser vil foreligge i løbet af kort tid. Jeg tror, det er en almindelig erfaring i dette øjeblik, at nye storcentre er blevet en sjældenhed, og at man i meget høj grad videreudvikler vores detailhandelsmønster med større hensyntagen til nærbutikker og begrebet minimarkeder end for ganske kort tid siden.

Hr. Ingomar Petersen spurgte, hvordan det var ministerens tanke at få dette lovforslag færdigbehandlet. Ja, det må jeg nok spørge folketinget og udvalget om. Jeg har kun ét ønske, og det samme gjorde socialdemokratiets ordfører rede for, nemlig at dette forslag bliver gennemført så hurtigt, som det er praktisk muligt, efter at det har fået den behandling, som udvalgets medlemmer ønsker det skal have, og efter at jeg uden nogen form for unødigt tøven har besvaret de spørgsmål, udvalget måtte ønske at stille mig.

Hr. Ole Olsen havde en betragtning, som meget godt må kendetegne dette lovforslag, nemlig at der er tale om hjælp til selvhjælp; det kan jeg bekræfte. Jeg har svaret på problemet om nærbutikkerne. Det er ikke min vurdering, at den hidtidige lov har medført nedlæggelse af job; det er tværtimod min vurdering, at et betydeligt antal virksomheder, som måske ellers ikke ville have kunnet videreudvikle sig, og som ellers måske havde været nødt til at lukke, har fortsat en fornuftig eksistens. I det hele taget tror jeg, man må sige, at en væsentlig grund til fremsættelsen af dette lovforslag med de udvidelser, der er i det, er nogle overordentlig gunstige erfaringer med den ordning, specielt for handelen, vi hidtil har arbejdet med.

Hr. Burgdorf udtrykte sin forundring over glæden over dette lovforslag. Jeg kan måske dele hr. Burgdorfs betragtning om, at der, som senere hr. Fuglsang sagde, ikke ag nogen nødvendighed for at råbe højt hurrrn her i salen — det er vist i øvrigt heller ikke tilladt efter forretningsordenen — men at hr. Burgdorf, hvis parti har fremsat en serie af mindre forslag med henblik på interessen

[Handelsministeren.]

for det mindre erhvervsliv, pludselig kan være aldeles uinteresseret i et praktisk resultat af disse overvejelser gående nøjagtig i den retning, hvor dette mindre erhvervslivs organisationer selv har ønsket det, har jeg lidt svært ved at forstå.

Jeg takker hr. Fuglsang for hans, som han sagde, nogenlunde velvilje, og jeg takker centrum-demokraternes repræsentant for hans bemærkninger, også for hans bemærkning om det rigtige i at udvide kredsen af mulige garantiinstitutter med nye brancher, stadig væk inden for det mindre erhvervsliv. Jeg er enig med ham i, at vi skal beskæftige os overordentlig meget med de mindre virksomheders problemer, og jeg tror, at han, hvis han ser på dette års behandling af lovstof, vil kunne konstatere, at vi har gjort det mere i denne samling og i det sidste par samlinger, end vi har gjort det i overordentlig mange år. Men det betyder ikke, at vi af den grund skal holde op med det; tværtimod.

Hr. Wilhjelm havde en morsom bemærkning til socialdemokratiets ordfører om, at der var tale om en speciel form for solidaritet. Jeg ved ikke, hvor specielt det er, at man mener, det er solidaritet, når en gruppe mennesker med fælles problemer erklærer at ville løse dem solidarisk. Det var den solidaritet, hr. Lysholt Hansen talte om, og kun når den solidaritet foreligger, lægger staten sit tilbud om en yderligere sikring af garantierne oveni.

Hr. Wilhjelm var så elskværdig at beskrive den meget betydelige udvikling, vi har haft på erhvervsfremmeområdet inden for de sidste få samlinger. Han havde nogle harcelerende bemærkninger om begrebet effektivitet. Jeg deler dem ikke. Jeg er enig med hr. Wilhjelm i — hvis det var det, han ville have frem — at arbejdsklima og trivsel på arbejdspladsen er overordentlig vigtige ting, helt afgørende ting i et moderne samfund, men det viser sig jo desværre også i denne tid, at det heller ikke er helt uvæsentligt, at virksomheder fungerer sådan, at de kan bevares som arbejdspladser, og det er nu ofte begrebet effektivitet, der er med til at bevare en virksomhed som arbejdsplads også i en fremtid.

Hr. Wilhjelm har ikke ret, når han beskriver erhvervsfremmelovgivning som et

ydmygt skrabud for det, vi kunne kalde produktivitetsudviklingen. Der er tale om en udviklingslovgivning, det er rigtigt, men den traditionelle produktivitetsudvikling er jo forladt af den lovgivning, vi her beskæftiger os med, for mange år siden. Det er begreber som eksportudvikling, egnsudvikling, produktudvikling og teknologisk udvikling, vi beskæftiger os stadig mere med, og det mener jeg ikke vi har nogen grund til at være utilfredse med. Vi har behov for et samvirke mellem samfund og erhverv for at skabe stadig flere og stadig bedre arbejdspladser.

Hr. Glensgård mente, det var nødvendigt at støtte sin partifælle i dennes kritik af det foreliggende lovforslag. Han belærte mig om, at det var produktionen, der skabte værdierne; hvorfor han af den grund så ikke ville være med til at støtte produktionen, når den havde brug for en finansiering, opfattede jeg måske ikke rigtig. Han belærte mig om, at han var modstander af tilskud. Jeg beder ham om at vurdere, hvor disse tilskud ligger. Han var modstander af konkurrenceforvridning. Jeg beder ham vurdere, hvor denne konkurrenceforvridning ligger. Endelig var han bange for de kolossale administrative udgifter, og jeg beder ham dokumentere, hvor de ligger i denne sag. Han sluttede med at sige, at man med denne lov ville lægge gift for erhvervslivet. Jeg er ked af at måtte sige, at så er erhvervslivet og dets organisationer nogle chokerende selvpinere, for de vil meget gerne have den.

Formanden:

Jeg skal måske gøre opmærksom på, at det er tilladt at råbe hurra i tinget, men kun én gang om året, og det er ikke denne årstid.

Vi går til anden omgang.

Jens Peter Jensen (V):

Da man på deltagerantallet kan se, at der ikke er tale om en udflugt med offentligt tilskud, er der ingen grund til at råbe hurra ved denne lejlighed.

Jeg takker den højtærede handelsminister for tilsagnet om, at vi sagligt kan diskutere spørgsmålet, om det absolut skal være landsdækkende organisationer, der skal være kriterium for, at vi kan danne disse ting.

[Jens Peter Jensen.]

Derudover er jeg ganske enig med handelsministeren i, at denne diskussion har ført langt omkring. Jeg har i hvert fald gjort den iagttagelse, at vi har oplevet noget ganske ejendommeligt på det fonetisk-tekniske område, idet fremskridtspartiet har præsteret at flevare ekkoet før røsten. Hr. Nauerby var ekkoet, hr. Glensgård var røsten.

Der er ikke tale om en tilskudsordning. Disse ordninger har ikke hidtil kostet det offentlige én krone. Derimod kan man sige, at den kapital, der er, kræver en større sikkerhed for at låne sine midler ud. Derom består der en anden lovgivning, som bekræfter dette. Det, der er tale om her, er, at den mindrebedemlede får mulighed for at etablere sig på friere vilkår, end han ellers ville have. Det, hr. Glensgård, det, røsten talte om, var, at dem, der har meget, skal gives meget, og dem, der har lidet, skal intet have.

Ingomar Petersen (RV):

Det er egentlig groft, når fremskridtspartiet siger, at dette lovforslag vil lægge gift for erhvervslivet, et erhvervsliv, som selv har anmodet om dette lovforslag. Jeg ved godt, at fremskridtspartiet efterhånden er en grovvarerforretning; men alligevel.

Ole Olsen (SF):

Jeg synes nok, det lykkedes hr. Glensgård at få gjort denne debat til lidt af en parodi, hvis jeg må bruge et sådant udtryk her i tinget. Jeg har aldrig set sådan en lille bitte gråspurv blive angrebet med så store kanoner, som der blev brugt her. Jeg tror godt, jeg forstår hr. Glensgård. Der blev snakket om konkurrenceforvridning, og det foreligger der måske også til en vis grad, set fra hr. Glensgård's synspunkt. For kan det mindre erhvervsliv ikke hjælpes, hvad sker der så? Så sker der selvfølgelig det, at det bukkes under, og det er naturligvis en konkurrenceforvridning set fra hr. Glensgård's synspunkt. Hvad skal man kalde det parti, hvis to repræsentanter har været heroppe at tale i dag? Liberalister kan man ikke kalde dem; i gamle dage kaldte man det vistnok socialdarwinisme, at de, der er svage, bare kan dø.

Burgdorf (KF):

Jeg kan trøste hr. Glensgård med, at hverken jeg eller mit parti tager fejl. Vi har drøftet dette lovforslag lige så vel som alle andre, og i lighed med, hvad der gjaldt tidligere af forligspartiernes buketter, hvor man deler ud, har vi taget afstand og ikke villet være med. Vi mener stadig væk, som jeg også sagde i første omgang, at der skal helt andre midler til for at hjælpe erhvervslivet. Dette her kan i hvert fald ikke gøre det.

Glensgård (FP):

Kort til hr. Burgdorf: mig bekendt har de konservative ikke trukket deres forslag tilbage om at hjælpe de mindre, selvstændige erhvervsdrivende. Det er bl. a. en af de ting her; der er en lang række andre ting indeholdt deri.

Handelsministeren og de regeringer, der har drevet dette land i de senere år, har øvet voldtægt mod det danske erhvervsliv. Man har først brækket armene og benene på det, og når man så har gjort det, kommer man bagefter her og giver nogle indsprøjtninger mod smerterne. Man kommer nu og siger: ja men så må vi give en eller anden garantiordning. Det er, som om det var noget, erhvervslivet har sukket efter. Det er klart, at en invalideret har behov for hjælp, men vi går altså den modsatte vej af handelsministeren: handelsministeren vil kun give smertestillende indsprøjtninger, vi ønsker virkelig at få det erhvervsliv op at stå, som bl. a. handelsministeren har fået ødelagt.

Handelsministeren spørger, hvor jeg kan påvise omkostninger, hvor jeg kan påvise administration, hvor jeg kan påvise tab. Hvis det er handelsministerens bemærkninger, kunne man tænke sig, at handelsministeren i den kommende samling vil fremsætte forslag om en generel garantiordning for dansk erhvervsliv. På et eller andet tidspunkt kommer det til at koste kroner og øre. Handelsministeren har ret i, at det ikke har kostet os nogle milliarder kroner på nuværende tidspunkt, men hvis det går galt med Finansieringsinstituttet for Skibsindustrien, så får staten på et eller andet tidspunkt et ordentligt brag. Man kan altid komme og sige, at alle disse ting endnu ikke

[Glensgård.]

er sket, men når først man har åbnet mulighed for det, må man også være klar over, at det kan ske.

Derfor har hr. Jens Peter Jensen helt misforstået det. Der er ikke tale om her, at man bare ligesom vil hjælpe dansk erhvervsliv uden en tilskudsordning. I enhver form for statsgaranti er der en tilskudsordning.

Tidligere trafikminister hr. Svend Horn skrev forleden dag i Kristeligt Dagblad, at SAS ikke fik statstilskud. SAS får statstilskud på 2½ pct. af sin finansiering af flykøb, fordi staten står bag med en garanti. Og så siger man, at de ikke får statstilskud. Der er ikke andre, der kan gå ud og vise en sådan statsgarantiordning, og det er klart, at når man går ud med en statsgaranti for de mindre erhvervsdrivende, får man også dér en konkurrenceforvridning, og derigennem får man også et tilskud.

Dohrmann (FP):

Der var nogle, der blev forbavset over de udtalelser, som hr. Ingomar Petersen kom med. Det er jeg slet ikke. Fra et parti, som ingen politik har ud over at hælde vand ud af ørerne og stjæle pengene ud af lommen på folk for derefter at dele dem ud i småportioner, fra et sådant parti kan man forvente alt. Når hr. Ingomar Petersen begynder at bruge den slags argumenter om, at fremskridtspartiet er erhvervsfjendtligt . . .

Formanden:

Jeg vil gerne minde om det forslag, der er til behandling her.

Dohrmann (FP):

Jeg vil gerne sige, at ved at gå imod sådan et forslag støtter vi erhvervslivet, i modsætning til de radikale, som skader erhvervslivet.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg er taknemlig for, at jeg ikke skal svare hr. Dohrmann, for jeg er bange for, at formanden så kom til at kalde mig til rette.

Til hr. Glensgård vil jeg sige: skulle vi nu ikke komme tilbage til den sag, vi drøfter i dette øjeblik, og få at høre, hvor tilskudselementet i dette lovforslag ligger, hvor vi med dette lovforslag blander os i private erhvervsvirksomheders egne finansieringsinstitut-

ter? Jeg er lige ved at nå til det punkt, hvor jeg må betvivle, at hr. Glensgård har læst dette lovforslag før sit indlæg. Der er ikke tale om, at staten opbygger nye store, drabelige finansieringsinstitutter, og den mistillid, hr. Glensgård udviser med hensyn til tab og med hensyn til virksomhed, er helt klart en mistillid til erhvervslivets egne finansieringsinstitutter, som skal fungere i denne sag, og hvor staten kun bidrager med det samme beløb, som disse finansieringsinstitutter selv har skabt.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Jeg fortstod godt på formanden, at der ikke var grund til at fortsætte debatten, men jeg er jo nødt til at svare ministeren.

For det første sagde ministeren her med hensyn til størrelsesordenen på de 200.000 kr. direkte, at det kun var lagt så lavt, fordi man derigennem håbede på, at man kunne få oprettet endnu flere; det var ministerens egne ord. Det vil altså sige, det her er fanden og lillefingeren — dvs. lillefingeren har han brugt et par gange, så nu er vi nok nået over på højre hånd.

Så spørger ministeren: hvor ligger udgiften? (*Afbrydelse af handelsministeren [Erling Jensen]: Hvor ligger tilskudselementet?*). Hvor ligger udgiften? (*Afbrydelse af handelsministeren [Erling Jensen]: Nej, hvor ligger tilskudselementet?*).

Formanden:

Ikke diskussion fra pladserne. Man taler til salen og svarer på talerstolen.

Glensgård (FP):

Tilskudselementet foreligger i det øjeblik, staten går ind med en andel svarende til den andel, erhvervslivet selv giver. I det øjeblik, der er tale om, at staten går ind enten med en garanti eller med et tilskud, ligger der en tilskudsordning fra statens side. Staten går direkte ind og siger: vi er godt klar over, at I selv finansierer første del, vi kan hjælpe jer med anden del. Om det så i denne sag foregår ved hjælp af tilskud eller ved hjælp af garantier, er for så vidt underordnet, det afgørende er blot, at staten går ind. Hvis staten virkelig skulle hjælpe disse mennesker, som handelsministeren så gerne vil — og det er jeg enig med ham i — skulle han-

[Glensgård.]

delministeren f. eks. prøve at sænke renteniveauet og sænke omkostningsniveauet i al almindelighed. Så kom disse erhvervsfolk ikke hverken til regeringen eller folketinget og anmodede om forskellige tilskud eller forskellige statsgarantiordninger. Så kunne erhvervslivet klare sig selv. Men det er klart, at når først det er kommet så vidt, at det er brudt ned, må handelsministeren komme med sin tilskudsordning. Jeg mener altså, om så han kan lide det eller ej, at enhver indgriben fra statens side med en garanti eller et tilskud er en indgriben i erhvervslivet, og det ønsker jeg ikke at være med til.

Formanden:

En kort bemærkning er 2 minutter.

Fuglsang (DKP):

Det er bare lige et spørgsmål. Vi diskuterer her et konkret forslag, som prøver politisk set at give en løsning bl. a. på mindre næringsdrivendes problemer. Nu blev det sagt heroppefra, at visse partier, bl. a. hr. Ingomar Petersens, ingen politik har, men politik er at komme med noget positivt, det er ikke blot at sige nej og være negativ over for alt; det er ikke politik, det er ikke ansvar over for noget. Derfor venter jeg, at der kommer et positivt svar i udvalget; ingen ansvarlige partier — og slet ikke et stort parti — kan nøjes med til hver eneste ting at sige nej; det er ikke ansvar, det er ikke politik.

(Kort bemærkning).

Ingomar Petersen (RV):

Hr. Dohrmann og for så vidt også hr. Glensgård er jo egentlig så elskværdige fra denne talerstol, at man er lige ved at kunne komme til at holde af dem.

Formanden:

Husk, det er sagen, det drejer sig om.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal ikke forlænge denne diskussion; den har nok allerede været for længe. Men jeg synes, jeg skal udtale min glæde over, at vi på det allersidste har fået sat tingene på plads. Jeg skal også takke hr. Fuglsang for hans allersidste indlæg og konstatere, at selv

om begejstringen for dette lovforslag nuancerer, synes der at tegne sig en helt enig front over for de fire fremskridtspartimedlemmer — undskyld, de tre fremskridtspartimedlemmer og den konservative repræsentant — en front, som gerne vil drøfte dette forslag ud fra en vurdering af, at det uden at indeholde et tilskudselement — det er nemlig kun en ordning, der skal sikre, at man kan få lån til almindelig markedsrente i almindelige pengeinstitutter — altså uden at indeholde et tilskudselement, men med anvendelse af en branches indbyrdes solidaritet skal kunne løfte nogle vanskeligheder i finansieringsmæssig henseende for nogle små virksomheder, der vitterlig altid ikke har det særlig morsomt, og som vi godt vil være med til at prøve at give en håndrækning. Det siger jeg alle andre end fremskridtspartiet hjertelig tak for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget *Albertsen, Ole Espersen, Eva Rothenborg* og *Nyborg* har meddelt mig, at de på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor de anmoder om orlov — *Albertsen* og *Ole Espersen* fra den 26. maj, *Eva Rothenborg* fra den 29. maj og *Nyborg* fra den 31. maj — samt om, at stedfortræderne må blive indkaldt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Nordisk Råd (25/5 76):

Udtræder: Knud Jespersen

Nyt medlem: Kaj Hansen

Skatte- og afgiftsudvalget (25/5 76):

Udtræder: Knud Jespersen

Nyt medl.: Fuglsang

[Formanden.]

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 26. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Albertsen.*
- 3) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Ole Espersen.*
- 4) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Nyborg.*
- 5) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Eva Rothenborg.*
- 6) *Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.*
- 7) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om statstilskud m. v. til museer.
- 8) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om teatervirksomhed.
- 9) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om musik.
- 10) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om det kgl. teater og oprettelsen af en kulturel fond.
- 11) *Anden (sidste) behandling af:*
Forslag til folketingsbeslutning om at stille planlægningen af en fast Storebæltsforbindelse i bero [af Elsebeth Kock-Petersen m. fl.].
- 12) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om anlæg af en bro over Store Bælt [af Bilgrav-Nielsen m. fl.].
- 13) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om forstærkning af Ribedige og anlæg af veje langs nogle diger.
- 14) *Anden behandling af:*
Forslag til postlov.
- 15) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om styrelsen af post- og telegrafvæsenet.
- 16) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af færdselsloven for Grønland. (Hyre- og buskørsel).
- 17) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.
- 18) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private realskoler m. v.

Mødet hævet kl. 16.56.